

Η ιερωσύνη ως υπόργημα λειτουργικό και χάρισμα (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1XVQVU1>]

6. Ενδεικτικά παραδείγματα λειτουργικών ευχών

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα από τη λειτουργική ζωή, στα οποία φαίνεται καθαρά η διπλή κίνηση της καθόδου και της ανόδου του ιερουργού αλλά και κάθε χριστιανού. Ενδεικτικά θα αναφερθούν οι ευχές πριν τον χερουβικό ύμνο και το βάπτισμα. Στην ευχή «Ουδείς άξιος...», ο λειτουργός αποκαλεί τον εαυτό του αχρείο, ανάξιο και αμαρτωλό (κατάβαση-κάθοδος), ενώ ταυτόχρονα προσπίπτει στην αμέτρητη φιλανθρωπία του Θεού, επικαλείται τις συνέπειες της ενανθρώπησης και εκζητεί τη φιλανθρωπία και το έλεος για να «ικανωθεί» από το Άγιο Πνεύμα (ανάβαση-άνοδος) να προσφέρει την αναίμακτη θυσία. Στο βάπτισμα απαντά το ίδιο σχήμα: «Ο γινώσκων τα κατ' εμέ, μη βδελύξη με, μηδέ το πρόσωπόν σου αποστρέψεις απ' εμού, αλλά παριδέ μου τα παραπτώματα... Μη αποστραφείην τεταπεινωμένος και κατησχυμένος, αλλ' εξαπόστειλόν μοι δύναμιν εξ ύψους». Και οι ευχές των άλλων εκκλησιαστικών ακολουθιών κινούνται στην ίδια κατεύθυνση. Κι όλες εμπνέονται από το ιερό Ψαλτήριο, προσφιλές ανάγνωσμα των μοναχών.

7. Η ιερωσύνη ως χάρισμα και διακονία

Η αγία βιωτή, η μαρτυρική και εκκλησιαστική συνείδηση, ο λειτουργικός τρόπος, το γνήσιο ενδιαφέρον για την αναγέννηση της εκκλησιαστικής ζωής και η αγωνία του Πατροκοσμά για την άνοδο του πνευματικού και μορφωτικού επιπέδου των κληρικών, τον οπλίζει με παρρησία. Ομιλεί με έμπονη αγάπη και σεβασμό για τους κληρικούς, ελέγχοντας διακριτικά και θεραπεύοντας δραστικά. Κατά την εποχή αυτή γνωρίζουμε ότι, η Εκκλησία είχε αναλάβει και εθναρχικό ρόλο με ότι αυτό συνεπάγεται. Οι επίσκοποι είχαν ευθύνη για την ομαλή συμβίωση των υποδούλων, ενώ ταυτόχρονα ήταν και δικαστές. Το γεγονός αυτό δημιουργούσε προβλήματα

και συχνά υπήρξε εκκοσμίκευση της εκκλησιαστικής ζωής. Κι ενώ ο Πατροκοσμάς ομιλεί με σεβασμό για τους κληρικούς, τους οποίους θεωρεί ανώτερους από τους βασιλείς αλλά και τους αγγέλους, δεν παραλείπει να επιτιμά την αμάθεια, την οκνηρία, την αργυρολογία και την ενασχόληση με «κοσμικά πράγματα»[29].

Επειδή ήθελε να ωφελήσει τους ιερείς που τον άκουγαν και πολλοί από αυτούς τον ακολουθούσαν, κι όχι να τους εξουθενώσει, μιλά με νηπτική διάκριση απευθυνόμενος κυρίως στους υποψηφίους κληρικούς: «Λέγω μόνον δια εσένα παιδί μου, οπού μέλλεις να γένης παπάς, πρέπει πρώτον να είσαι καθαρός ωςάν τον άγγελον, να μάθης γράμματα ελληνικά, να ηξεύρης να εξηγάς το Ευαγγέλιον και την Αγίαν Γραφήν και να γίνεσαι δεκαοκτώ χρονών αναγνώστης, είκοσι υποδιάκονος, εικοσιπέντε διάκονος. Και όταν γένης τριάντα χρονών, ανίσως και σε παρακαλέσουν οι κοσμικοί και ο Δεσπότης, τότε να γένης παπάς χωρίς να δώσεις ένα παρά»[30].

Εδώ ο Πατροκοσμάς υπενθυμίζει τους ιερούς Κανόνες και επισημαίνει ότι για την αποδοχή του βάρους της ιερωσύνης, χρειάζεται να παρακαλέσουν τον υποψήφιο κληρικό οι κοσμικοί και ο Δεσπότης. Η χειροτονία δεν μπορεί να γίνεται ερήμην της εκκλησιαστικής κοινότητας, έστω κι αν η τελική ευθύνη βαρύνει τον επίσκοπο. Η αλήθεια αυτή πρέπει να θεωρείται αυτονόητη, διότι προσδίδει κύρος στον κληρικό, ενώ παράλληλα δημιουργούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την περαιτέρω επιτυχία του ποιμαντικού έργου. Οι λαϊκοί δεν έχουν απλώς μέρος της ευθύνης για τον κληρικό που υπέδειξαν, αλλά οφείλουν να συμμετέχουν ενεργά στο έργο της ενορίας. Μεγάλη σημασία αποδίδεται από τον άγιο στην καθαρότητα του βίου αλλά και την παιδεία των κληρικών. Συνιστά ακόμη στους λαϊκούς, εάν οι κληρικοί θέλουν να μάθουν γράμματα να τους χαρίζονται τα χρέγια και τα δοσίματα, ενώ εάν είναι απαίδευτοι και δεν διαβάζουν να τους βάζουν να πληρώνουν διπλά[31].

Η ιερωσύνη είναι χάρισμα και υπόργημα λειτουργικό. Ο Πατροκοσμάς για να διεγείρει τις κοιμισμένες συνειδήσεις παίρνει πάνω του τις αμαρτίες του κόσμου και ταυτίζεται ψυχικά με τους ακροατές του. Σκοπός του η μετάνοια και η διόρθωση. Σε μια διδαχή του λέει: «Κάνοντας αρχήν να διδάσκω με ήλθε ένας λογισμός: εδώ που περιπατώ να ζητώ να παίρνω άσπρα, διατί ήμουν φιλάργυρος και τα αγαπούσα τα γρόσια, ναι, μα και τα φλωρία περισσότερο, όχι ωςάν την ευγένειά σας, οπού τα καταφρονάτε – ή δεν τα καταφρονάτε;». Στη συνέχεια τονίζει τον χαρισματικό χαρακτήρα της ιερωσύνης και επιτιμά δημόσια τον εαυτό του σε περίπτωση που θα ζητούσε κάποια οικονομική ανταμοιβή για τη διδαχή του. Ας τον ακούσουμε: «Λέγει ο Χριστός μας πως χάρισμα σε έδωκα και εγώ την χάριν μου, χάρισμα να την δίνης και εσύ στους αδελφούς σου, χάρισμα να διδάσκης, χάρισμα να συμβουλεύης, χάρισμα να εξομολογάς και ανίσως και ζητήσης να πάρης τίποτε πληρωμήν δια την διδαχήν σου η πολλά η ολίγα η ένα άσπρο, εγώ σε θανατώνω και σε βάνω εις την κόλασιν»[32]. Αλλού αναφέρεται σε κάποιον ιερέα, που πούλαγε τον Χριστόν και του «έκοψε ο Θεός την ζωήν του ωςάν του

Ιούδα»[33]

Από το άλλο μέρος συνιστά στους λαϊκούς να σέβονται και να μην κατηγορούν τους ιερείς, οι οποίοι είναι δούλοι του Χριστού κι εκείνος τους παιδεύει. Ακόμη να τους τιμούν και να μη βάζουν υπέρογκους φόρους σε αυτούς, για να ευκαιρούν να εύχονται για το λαό. Συνιστά επίσης να δέχονται φιλόξενα τον Αρχιερέα του τόπου: «Ακόμη πλέον περισσότερο να ευλαβήσθε τον αρχιερέα σας, ότι αυτός είναι διωρισμένος από τον Θεόν εδώ εις την γην εις τύπον Χριστού και όσα να δέση είναι δεμένα και όσα να λύση είναι λυμένα... να τον δέχεστε με χαράν και να του κάμετε την πρέπουσαν δεξίωσιν, δια να λαμβάνετε την ευλογίαν του»[34].

Βλέποντας όμως την αμάθεια του κλήρου και πυρπολούμενος από προφητικό ζήλο ομιλεί με πόνο για τους ιερείς του ογδόου αιώνα και της εποχής του λέγοντας, ότι «είναι δύσκολον την σήμερον να σωθούν πατριάρχαι, αρχιερείς, ιερείς, πνευματικοί και διδάσκαλοι»[35]. Και προτρέπει: «Δια τούτο σας συμβουλεύω, άγιοι ιερείς, τώρα οπού έχετε καιρόν, να καθίσετε να διαβάσετε δια να καταλάβετε παραμικρόν τι λέγει τα άγιον ευαγγέλιον»[36].

[Συνεχίζεται]

[29]. *Διδαχή Ε*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 197. «Και να στοχάζεσαι το φελόνι οπού δεν έχει μανίκες τι φανερώνει; Φανερώνει πως ο παπάς δεν πρέπει να ανακατώνεται εις τα κοσμικά πράγματα, αλλά να έχη πάντοτε τον νουν του εις τον ουρανόν».

[30]. *Διδαχή Ε*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 196.

[31]. *Διδαχή Ε*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 198.

[32]. *Διδαχή Α 1*, Ι. Μενούνου, ό.π., σ. 24.

[33]. *Διδαχή Β 1*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 117.

[34]. *Διδαχή Α' 2*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 81-82.

[35]. *Διδαχή Ε*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 198.

[36]. *Διδαχή Ε*, Ι. Μενούνου, όπ.π., σ. 198. Στις προφητείες του λέει: «Θάρθη καιρός που δεν θα υπάρχη αυτή η ομόνοια μεταξύ λαού και κλήρου». «Οι κληρικοί θα γίνουν οι χειρότεροι και οι ασεβέστεροι των όλων». Επισκόπου Αυγουστίνου Καντιώτου, όπ.π., σ. 342.